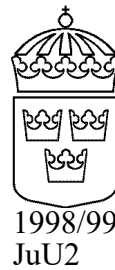

Justitieutskottets betänkande

1998/99:JuU2

Fortsatt giltighet av 1952 års tvångsmedelslag och lagen om hemlig kameraövervakning

---

Sammanfattning

I detta betänkande behandlar utskottet ett regeringsförslag om att giltighetstiden för lagen med särskilda bestämmelser om tvångsmedel i vissa brottmål och lagen om hemlig kameraövervakning skall förlängas till utgången av år 2000.

Utskottet tillstyrker regeringens förslag.

Propositionen

I proposition 1998/99:6 (Justitiedepartementet) har regeringen föreslagit att riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om fortsatt giltighet av lagen (1952:98) med särskilda bestämmelser om tvångsmedel i vissa brottmål,
2. lag om fortsatt giltighet av lagen (1995:1506) om hemlig kameraövervakning.

Lagförslagen har fogats till betänkandet, se *bilaga*.

Utskottet

Lagen (1952:98) med särskilda bestämmelser om tvångsmedel i vissa brottmål (1952 års lag) innehåller tilläggs- och undantagsbestämmelser till den grundläggande regleringen i rättegångsbalken i fråga om straffprocessuella tvångsmedel. Lagen, som är tidsbegränsad, gäller vid förundersökning angående vissa brott mot rikets säkerhet och vissa andra grova brott. Efter den senast gjorda förlängningen gäller lagen till utgången av år 1998 (prop. 1996/97:26, bet. 1996/97:JuU5, rskr. 1996/97:40, SFS 1996:1287).

1952 års lag gäller vid förundersökning angående dels allmänfarliga brott, t.ex. mordbrand och sabotage, dels vissa högmålsbrott såsom uppror och olovlig kårverksamhet, dels vissa brott mot rikets säkerhet, t.ex. spioneri. Lagen gäller också försök, förberedelse och stämpling till sådana brott om sådan gärning är straffbar. I förhållande till regleringen i rättegångsbalken innebär lagen utvidgade möjligheter att använda tvångsmedlen häktning, beslag, kvarhållande av postförsändelse m.m. samt hemlig teleavlyssning och hemlig teleövervakning. Lagen innehåller också bestämmelser som innebär

att hemlig kameraövervakning kan ske på mindre stränga villkor än som följer av den särskilda lagen om sådan övervakning.

Lagen (1995:1506) om hemlig kameraövervakning trädde i kraft den 1 februari 1996 (prop. 1995/96:85, bet. 1995/96:JuU11, rskr. 1995/96:125). I lagen regleras de brottsutredande myndigheternas möjligheter att använda dolda fjärrmanövrerade övervakningskameror vid förundersökning i brottmål. Reglerna ansluter nära till bestämmelserna om hemlig televlyssning. Hemlig kameraövervakning innebär att fjärrstyrda TV-kameror, andra optisk-elektroniska instrument eller därmed jämförbara utrustningar används för optisk personövervakning utan att upplysning om övervakningen lämnas. Lagens giltighetstid var begränsad till utgången av år 1996. I det ovan nämnda lagstiftningsärendet om 1952 års lag förlängdes den dock till utgången av år 1998 (SFS 1996:1286). Regeringen lämnar årligen en på uppgifter från Riksåklagaren och Rikspolisstyrelsen grundad redovisning för tillämpningen av bestämmelserna om hemlig kameraövervakning till riksdagen (skr. 1996/97:57 och 1997/98:26, bet. 1997/98:JuU10).

Enligt vad regeringen uppger i propositionen har Säkerhetspolisen i en skrivelse till regeringen den 7 september 1998 framhållit att 1952 års lag bör ges fortsatt giltighet i ytterligare två år. I skrivelsen anger Säkerhetspolisen att den utgår från att också giltighetstiden för lagen om hemlig kameraövervakning förlängs på samma sätt.

Säkerhetspolisen framhåller i skrivelsen att 1952 års lag är av utomordentlig vikt för Säkerhetspolisens verksamhet, att den är en nödvändig grund för Säkerhetspolisens bekämpning av brott mot rikets säkerhet och att lagens bestämmelser om möjligheter till tvångsmedel har utnyttjats i stor omfattning.

Enligt den redovisning regeringen lämnat till riksdagen meddelades under år 1996 tillstånd till hemlig kameraövervakning i 40 fall. Av dessa avsåg 30 misstanke om narkotikabrott. Övriga fall avsåg försök och anstiftan till mord, grovt rån eller försök, förberedelse eller medhjälp till sådant brott, mordbrand samt förberedelse till väpnat hot mot laglig ordning (bet. 1997/98:JuU10 s. 6).

Riksåklagaren och Rikspolisstyrelsen uttalade i sin redovisning till regeringen för år 1996 att den hemliga kameraövervakningen hade utgjort ett värdefullt och personalbesparande komplement i polisens spaningsarbete. Av det underlag som Riksåklagaren och Rikspolisstyrelsen inkommit med inför regeringens redovisning till riksdagen för år 1997 framgår att tillstånd enligt lagens bestämmelser lämnats i 43 fall, varav 39 avsåg narkotikabrott. Slutsatserna om lagens betydelse är desamma som för föregående år.

Regeringen beslutade den 12 september 1996 direktiv för en särskild utredare som skulle utreda ett antal frågor om kriminalpolisiära arbetsmetoder som föll inom ramen för straffprocessuella tvångsmedel (dir. 1996:64). Utredningen, som antog namnet Buggningsutredningen, överlämnade i april 1998 betänkandet Om buggning och andra hemliga tvångsmedel (SOU 1998:46) till regeringen. I betänkandet föreslås bl.a. att 1952 års lag skall permanentas och att lagen om hemlig kameraövervakning

skall inarbetas i rättegångsbalken. Betänkandet har remissbehandlats och bereds för närvarande i Justitiedepartementet.

I den förevarande propositionen förklarar regeringen att den, i likhet med Säkerhetspolisen, anser att 1952 års tvångsmedelslag fortfarande behövs. Enligt regeringens mening visar erfarenheterna också att det är viktigt att polis och åklagare efter tillstånd från domstol kan använda hemlig kameraövervakning för att utreda grova brott. Mot bakgrund härav, men också med beaktande av Buggningsutredningens förslag, anser regeringen att giltighetstiden för såväl 1952 års lag som lagen om hemlig kameraövervakning bör förlängas till utgången av år 2000.

Utskottet delar regeringens bedömning att såväl 1952 års lag som lagen om hemlig kameraövervakning alljämt behövs. Med hänsyn härtill och till den pågående beredningen av Buggningsutredningens förslag bör, som regeringen föreslagit, giltighetstiden för båda lagarna förlängas till utgången av år 2000.

Hemställan

Utskottet hemställer

1. beträffande *förlängning av 1952 års lag*
att riksdagen antar regeringens förslag till lag om fortsatt giltighet av lagen (1952:98) med särskilda bestämmelser om tvångsmedel i vissa brottmål,
2. beträffande *förlängning av lagen om hemlig kameraövervakning*
att riksdagen antar regeringens förslag till lag om fortsatt giltighet av lagen (1995:1506) om hemlig kameraövervakning.

Stockholm den 17 november 1998

På justitieutskottets vägnar

Gun Hellsvik

I beslutet har deltagit: Gun Hellsvik (m), Märta Johansson (s), Margareta Sandgren (s), Anders G Högmark (m), Ann-Marie Fagerström (s), Maud Ekendahl (m), Helena Frisk (s), Morgan Johansson (s), Yvonne Oscarsson (v), Ragnwi Marcelind (kd), Jeppe Johnsson (m), Kia Andreasson (mp), Gunnel Wallin (c), Siw Persson (fp), Göran Norlander (s) och Sven-Erik Sjöstrand (v).

Regeringen har följande förslag till lagtext.

Förslag till lag om fortsatt giltighet av lagen (1952:98) med särskilda bestämmelser om tvångsmedel i vissa brottmål

Härigenom föreskrivs att lagen (1952:98) med särskilda bestämmelser om tvångsmedel i vissa brottmål, som gäller till utgången av år 1998¹, skall fortsätta att gälla till utgången av år 2000.

Förslag till lag om fortsatt giltighet av lagen (1995:1506) om hemlig kameraövervakning

Härigenom föreskrivs att lagen (1995:1506) om hemlig kameraövervakning, som gäller till utgången av år 1998², skall fortsätta att gälla till utgången av år 2000.

¹ Lagens giltighetstid senast förlängd 1996:1287.

² Lagens giltighetstid förlängd 1996:1286.